



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Projekt „Komunitní plánování sociálních služeb ve Zlíně“ je financován z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, registrační číslo CZ.1.04/3.1.03/97.00009

Zpráva ze Studijní cesty do partnerského polského města CHORZÓWA ve dnech 16. – 17. 7. 2014

V rámci projektu „Komunitní plánování sociálních služeb ve Zlíně“ se ve dnech 16. – 17. 7. 2014 uskutečnila studijní cesta do polského partnerského města Chorzów. Zúčastnili se jí zástupci politické reprezentace obcí a měst zapojených do projektu (Města Zlín a Fryšták, Obce Lípa, Lukov, Sazovice a Želechovice nad Dřevnicí), dále vedoucí pracovních skupin (1. Děti, mládež rodina, 2. Seniori, 3. Osoby se zdravotním postižením, 4. Osoby ohrožené sociálním vyloučením), metodik a zaměstnankyně Odboru sociálních věcí Magistrátu města Zlína (vedoucí odboru, koordinátorka projektu a zaměstnankyně zpracovávající dotace do oblasti sociálních služeb).

Na Městském úřadě v Chorzówe nás velmi mile přivítal zástupce primátora pan Wiesław Ciężkowski. Poté jsme se vzájemně představili a pan zástupce primátora nás ve stručnosti seznámil s nadcházejícím programem a se zástupci zařízení, které jsme měli v průběhu studijní cesty navštívit.

Následně předal slovo vedoucí Odboru zdraví a sociální pomoci paní Lidii Stuchlik. Ta nás seznámila se sociálním systémem v Polsku:

Podstatou systému je, že záležitosti zařazení uživatelů do jednotlivých sociálních služeb a také financování nebo spolufinancování těchto služeb probíhá prostřednictvím **Centra sociálních služeb** (dále CSS, v originále Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie), které je městskou organizací financovanou z rozpočtu města. Systém financování je postaven na tom, že každá obec „platí“ služby za své občany. Celková platba od uživatele (u placených služeb) a od obce tak představuje obvykle 100% nákladů, které jsou se službou spojeny a předem dohodnuty s CSS.

Pokud porovnáme fungování sociálních služeb v ČR a v Polsku, tak výhoda polského systému spočívá v tom, že obec má přesnou představu o tom, jaké služby odebírají její občané. Prostřednictvím vlastních sociálních pracovníků má zaručeno, že uživatelé dostávají služby, které jsou pro ně nejvhodnější, případně může spolu s uživatelem naplánovat nejvhodnější a ekonomicky nejvýhodnější kombinaci služeb. Zároveň má obec přesnou a aktuální informaci o tom, kolik peněz je třeba na zajištění sociálních služeb. Výhoda na straně poskytovatelů služeb je, že nemají tak velkou potřebu „shánět“ finanční prostředky na zajištění služeb z externích zdrojů, což znamená značnou úsporu kapacit pro vedoucí pracovníky služeb. Tím, že sociální pracovníci města zajistí velkou část komunikace s uživatelem, je možno věnovat více času na přímou práci s uživatelem, a z toho logicky vyplývá potřeba menšího počtu sociálních pracovníků přímo ve službách, případně umožňuje navýšit počet osob na jiných pozicích určených pro přímou práci s uživateli (lektor, poradce, fyzioterapeut apod.).

Nevýhodou pro uživatele je, že se nemůže domlouvat přímo s poskytovatelem služeb, vždy je odkázán na CSS. Další nevýhodou je, že když jsou mu služby zajištěny, je povinen je odebírat, například u služeb denního stacionáře jsou uživatelé povinni navštěvovat toto zařízení každý den, na rozdíl od praxe v ČR, kdy si vyberou například jen dva dny v týdnu.

O sociálním systému v České republice a také o projektu „Komunitní plánování sociálních služeb ve Zlíně“ (včetně stručné historie jejich plánování), seznámila polskou stranu vedoucí našeho realizačního týmu, Ing. Jana Pobořilová (viz prezentace v českém i polském jazyku – uložené u koordinátorky projektu). Do prezentace rovněž zahrnula organizaci sociálních služeb v České republice a ve Zlíně.

Po společném obědě v příjemné atmosféře, nás paní Stuchlik doprovodila do **Denního stacionáře sociální pomoci pro seniory a středisko denní podpory pro děti – Chorzowska Lauba**. Toto zařízení je v dopoledních hodinách k dispozici seniorům a odpoledne naopak dětem. Proto také často organizují společné akce, které jsou přínosem pro obě strany. Senioři se zde scházejí na různé aktivity - tanec pro seniory, setkání s psychologem, výuka hry na klávesnici, kulinářský koutek, počítačová třída, exkurze, karetní hry, sociální hry, mají zde malou hudební skupinu „Laubu“ a také mohou využívat tělocvičnu či možnost využití masáží ve velmi dobře vybavené rehabilitační místnosti. Dětem je zde poskytnuta pomoc s úkoly a trávením volného času (hry, koncerty, výlety aj). Mají zde k dispozici dokonce nahrávací studio, které v loňském roce navštívila i naše zpěvačka Ewa Farna. V budově je oběma skupinám k dispozici sál, TV místnost, rehabilitační pokoj, terapeutický sál, jídelna, koupelna, prádelna a velká zahrada.

Následně jsme se přesunuli do **Domu sociální péče „Republika“**, které poskytuje sociální služby pro mentálně postižené osoby, děti a mládež. Je zde ubytováno cca 97 osob, které mají lehké, střední a těžké postižení, včetně postižení kombinovaného. Uživatelé jsou rozděleni do skupin. Každá z nich má svůj prostor, ve kterém je k dispozici kuchyň, pokoje, společné prostory a koupelny. Tyto skupiny mají k dispozici velkou tělocvičnu, kulturní sál, sociálně terapeutické dílny a velkou zahradu. „Republika“ je jednotkou Úřadu Města Chorzówa. Dům je stacionární a koedukační zařízení, které poskytuje služby v oblasti každodenní potřeby a podpůrné a vzdělávací pomoci. Jeho posláním je optimální aktivizace těchto lidí a příprava na život ve společnosti, učení se od druhých a úcta k důstojnosti každé lidské bytosti. Nabízí nadstandardní služby šité na míru potřebám obyvatel, spolupracuje s dalšími institucemi a organizacemi, včetně nevládních.

Třetím zařízením prvního dne našeho studijního pobytu ve městě Chorzów, bylo **Městské středisko sociální pomoci - Noclehárna pro muže bez domova**. Poskytuje ubytování a sociální pomoc bezdomovcům, nemocným a postiženým osobám či lidem propuštěným z výkonu trestu. Kapacita zařízení je cca 45 osob, nicméně v zimních měsících je zde možno ubytovat až 80 osob. Věkové rozmezí uživatelů je 23 – 85 let a někteří zde zůstávají až deset let, avšak za podmínky, že mají podanou žádost do jiného zařízení poskytující sociální služby. Středisko spolupracuje s dalším městským centrem, které nabízí chráněné bydlení pro tyto osoby a tím jim pomáhá znovu se začlenit do společnosti. Podmínkou je registrace na úřadu práce. Jako hlavní náplň práce těchto osob jsou obecně prospěšné práce pro město. Mají také možnost využívat v jiných zařízeních služeb psychologa. V noclehárně pracuje 5 zaměstnanců, kteří pomáhají klientům především s řešením úředních záležitostí. Jinak si uživatelé dělají všechno sami – vaří, uklízí, perou prádlo a podobně. Zařízení je financováno Střediskem sociální pomoci.

Následující den jsme zahájili návštěvou **Střediska pro podporu rodiny**, které má v Chorzówě celkem tři pobočky a je multifunkčním zařízením. Poskytuje domov cca 60 dětem ve věku od 3 do 18 let, celkově však ročně střediskem projde až 100 dětí, některé se totiž podaří umístit zpět do původních rodin nebo do pěstounských rodin. Zároveň realizují programy přípravy mladých lidí na nezávislost, poskytují školení pro kandidáty pěstounské

péče, vedou odborné poradenství pro osoby zapojené do problému domácího násilí, rodinné poradenství v oblasti pedagogické, psychologické, sociální a právní, terapie pro děti a mládež, vedou podpůrné skupiny pro lidi bojující s problémy a krizemi, provádějí nápravné a vzdělávací programy pro rodiny s dětmi v místě bydliště, poskytují informační a vzdělávací aktivity na podporu zdravého rodinného modelu, organizují a provádějí školení v oblasti dětí a na podporu rodiny a spolupracují s ostatními subjekty na vytvoření lokálního systému péče o dítě a rodinu a prevenci rodinného násilí.

Péče o děti je realizována v budově Domova, ve třech skupinách uživatelů, které mají svou vychovatelku. Každá skupina žije v „apartmánu“, který se skládá ze tří pokojů, kuchyně, chodby a zařízení pro vzdělávání a volný čas. První skupina je určena pro malé děti, které potřebují zvláštní péči. Druhá skupina, tzv. komunitní je pro mládež ohroženou demoralizací a vykazující vysoké problémy s chováním, a třetí skupina – jsou děti se specifickými poruchami chování. Tato skupina zahrnuje pouze 5 osob a je zaměřena především na individuální péči a jejich resocializaci.

Poté jsme se přesunuli do **Domu ošetrovatelské pomoci pro seniory – Caritas**, které vede Kongregace sester Charity sv. Vicenta de Paula a poskytuje své služby na základě smlouvy s Městem Chorzów. Je to zařízení, které poskytuje komplexní péči pro osoby, které již nejsou schopné žít samostatně.

V současné době nabízí cca 82 míst pro ženy seniorky. Hlavním cílem organizace je, aby úroveň a služby zahrnovali takové hodnoty, jako je úcta, důstojnost a lidská svoboda, respekt k právům člověka, ke svobodě, intimitě, což umožňuje rozvoj osobnosti a nezávislosti. Zařízení funguje v souladu se zásadami lidskosti a křesťanské lásky a v duchu cílů Charity – sloužit chudým. Řídí se také zásadou, vytvořit takové podmínky pro péči o seniorky, aby se mohlo vyrovnat domácímu prostředí a poskytnout jim tak veškerou péči, mobilizaci a rehabilitaci.

Změny v polském sociálním systému se staly základem pro úsilí o vytvoření moderního sanatoria, který nabízí širokou škálu služeb na nejvyšší možné úrovni. „Caritas“ svým uživatelkám zajišťuje ochranu lidské důstojnosti, pocit intimity, bezpečnost, pečovatelské služby, podpůrné a zdravotní služby, jako jsou fyzioterapie, kinezioterapie, silvoterapie a masáže, ergoterapie, arteterapie, muzikoterapie, zooterapie, canisterapie, felinoterapie, biblioterapie, hry a zábava. K zařízení náleží nádherná zahrada, kterou klientky využívají k relaxaci, cvičení, procházkám a odpočinku.

Posledním zařízením, které jsme navštívili, bylo **Centrum sociálních iniciativ a Středisko denního pobytu pro osoby postižené demencí včetně postižených Alzheimerovou chorobou.**

Centrum sociálních iniciativ je moderní instituce, fungující v rámci tzv. Systému komunitní psychiatrie. Jejím posláním je poskytovat psychologickou terapii a bezplatné poradenství pro osoby s dušením onemocněním. Rozsáhle spolupracuje s klinikami duševního zdraví ve městě, také s oddělením psychiatrické léčebny v Chorzówě a podobnými institucemi v celém regionu. Zároveň spolupracuje i s jinými organizacemi sociálních služeb (např. maminkami s dětmi) a pořádají výroční Dny otevřených dveří a každoroční Pikniky. Uživatelé mají k dispozici velký sál na různé kulturní, společenské a sportovní akce, kreativní dílnu s občůdkem, učebnu pro práci s počítačem, jídelnu a krásnou zahradu, kde se scházejí k odpočinku.

V budově také sídlí i výše jmenované středisko pro osoby s demencí a s Alzheimerovou chorobou. Klienti do zařízení docházejí buď sami, nebo je doprovázejí rodinní příslušníci. Aktivity začínají ráno snídaní a končí po obědě – posezením a odpočinkem. Mezi tím mohou využívat cvičení a rehabilitace v tělocvičně. Dále s nimi

zaměstnanci provádějí činnosti na zlepšování paměti a koncentraci. Matematická cvičení, manuální tvořivost, muzikoterapie, gymnastika a různá školení, mají za cíl zlepšit schopnost sociálních dovedností a orientaci. Tím je možné zpomalit proces nemoci těchto klientů. Možnost přivést nemocného člena rodiny to tohoto zařízení, poskytuje ostatním členům rodiny odpočinek a možnost beze strachu chodit do zaměstnání, protože vědí, že je o jejich rodinného příslušníka dobře postaráno.

Ve všech organizacích nás ochotně provázela vedoucí Odboru zdravotnictví a sociální pomoci paní Stuchlik. Na závěrečném obědě jsme se opět setkali se zástupcem primátora města s panem Wiesławem Ciężkowskim, kde jsme probrali, co jsme v Chorzówě viděli, sdělili si zážitky a poznatky. Na závěr jsme naše polské kolegy pozvali k nám do Zlína na Konferenci o komunitním plánování sociálních služeb ve Zlíně, která se uskuteční počátkem příštího roku.

Je třeba zdůraznit, že všechny členy našeho realizačního týmu velmi mile překvapil vřelý lidský přístup personálu k uživatelům služeb a rovněž i to, že jejich zřizovatelé a provozovatelé jsou schopni pružně reagovat na potřeby klientů. A shodli jsme se na tom, že bychom spoustu poznatků mohli využít i v našich zařízeních poskytujících sociální služby. Proto byla tato studijní cesta pro všechny zúčastněné velmi zajímavá a přínosná.

Ve Zlíně dne: 21. 7. 2014

Zpracovala: Ing. Jana Pobořilová
Mgr. Josef Zdražil
Bc. Alena Podaná